

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato „Lisabonos strategijos įgyvendinimas. Visuotinės svarbos socialinės paslaugos Europos Sąjungoje“

COM(2006) 177 final

(2007/C 161/22)

2006 m. balandžio 26 d. Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Komisijos komunikato „Lisabonos strategijos įgyvendinimas. Visuotinės svarbos socialinės paslaugos Europos Sąjungoje“.

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2007 m. vasario 21 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Raymond Hencks.

434-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. kovo 14–15 d. (kovo 15 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 143 nariams balsavus už, 61 — prieš ir 9 susilaikius.

1. Rekomendacijos ir vertinimas

1.1 Visuotinės svarbos socialinių paslaugų tikslas — siekti socialinės, teritorinės ir ekonominės sanglaudos skatinant solidarumą ir įveikti visus socialinius sunkumus (liga, senatvė, darbingumo netekimas, negalia, neužtikrintas darbas, skurdas, socialinė atskirtis, narkomanija, šeiminiai ir būsto sunkumai, užsieniečių integracijos problemos), galinčius pažeisti fizinę ir moralinę asmens harmoniją.

VSSP apima ir integracijos aspektą, kuris yra platesnis nei paprasčiausia parama ir pagalba nepalankiausioje padėtyje esantiems žmonėms. Jų tikslas taip pat yra patenkinti visus poreikius ir suteikti visiems galimybę naudotis pagrindinėmis socialinėmis paslaugomis; VSSP taip pat padeda veiksmingai ugdyti pilietiškumą ir laikytis pagrindinių teisių.

1.2 Nesiekama supriešinti ekonominių ir socialinių aspektų, o skatinti konstruktyvią šių aspektų sinergiją ir ieškoti harmoningo jų derinio.

1.3 Taigi, EESRK mano, kad užuot be reikalo svarsčius ir vertinus, ar visuotinės svarbos paslauga yra ekonominė ar neekonominė, reikia nagrinėti paslaugos pobūdį, paskirtį, tikslus ir nustatyti, kurioms paslaugoms taikomos konkurencijos ir vidaus rinkos taisyklės, o kurioms dėl visuotinės svarbos, socialinės, teritorinės ir ekonominės sanglaudos priežasčių, vadovaujantis subsidiarumo principu, Bendrijos, nacionalinės, regionų ir vietos valdžios institucijos turi daryti išimtį.

1.4 Todėl reikėtų Bendrijos lygiu apibrėžti bendras gaires, bendrus standartus, kurie turėtų būti nustatyti visoms visuotinės svarbos paslaugoms (ekonominėms ir neekonominėms), įskaitant ir visuotinės svarbos socialines paslaugas. Visa tai turėtų būti numatyta pagrindų direktyvoje, kuri turėtų būti priimta pagal bendro sprendimo procedūrą ir galėtų nustatyti Bendrijos sistemą, pritaikytą prie konkrečių VSSP savybių.

1.5 Siekiant visuotinės svarbos užduotis vykdyti nepiktinaudžiaujant, nediskriminuojant ir skaidriai, valstybės narės turėtų nustatyti šių paslaugų visuotinės svarbos ir socialinės, teritorinės bei ekonominės sanglaudos pagrindą oficialiame įgaliojimo teisės akte ar panašiam dokumente bei patvirtinimo taisyklėse, kurie parodytų, kokią užduotį kompetentinga valstybės narės institucija patiki paslaugų teikėjams vykdam VSP, ir nustatytų jų teises ir pareigas nepažeidžiant reglamentuose numatytos galimybės paslaugų teikėjams imtis iniciatyvos.

1.6 Todėl, kalbėdamas apie VSSP įvertinimą, EESRK primena savo pasiūlymą įsteigti nepriklausomą stebėsenos centrą, kuris vertintų visuotinės ekonominės ir neekonominės svarbos paslaugas ir kurių sudarytų Europos Parlamento bei Regionų komiteto atstovai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto organizuotos pilietinės visuomenės atstovai. Nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu valdžios institucijos turi pakviesti visus socialinių paslaugų dalyvius — socialinių paslaugų teikėjus ir gavėjus, socialinius partnerius, socialinės ekonomikos, kovos su atskirtimi įstaigas ir kt. — reguliuoti visuotinės svarbos socialines paslaugas.

2. Įžanga

2.1 Visuotinės svarbos socialinės paslaugos, kaip ir VSP, kurioms jos priklauso, užtikrina teisę į orų gyvenimą ir kiekvieno teisę į socialinį teisingumą ir visapusišką pagrindinių teisių, apibrėžtų Pagrindinių teisių chartijoje ir tarptautiniuose įsipareigojimuose, įtrauktuose į pataisytą Europos socialinę chartiją ir Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, laikymąsi. VSSP taip pat veiksmingai ugdo pilietiškumą. Visuotinės svarbos socialinių paslaugų tikslas — pasiekti socialinę, teritorinę ir ekonominę sanglaudą skatinant solidarumą ir įveikti visus socialinius visuomenės sunkumus (liga, senatvė, darbingumo netekimas, negalia, neužtikrintas darbas, skurdas, socialinė atskirtis, narkomanija, šeiminiai ir būsto sunkumai, užsieniečių integracijos problemos), galinčius pažeisti žmogaus fizinę ir moralinę harmoniją.

VSSP apima ir integracijos aspektą, kuris yra platesnis nei paprasčiausia parama ir pagalba nepalankiausioje padėtyje esantiems žmonėms. Jų tikslas patenkinti visus poreikius ir suteikti visiems galimybę naudotis pagrindinėmis socialinėmis paslaugomis.

2.2 Visuotinės svarbos socialinių paslaugų konkreti nauda — jų tiesioginis ryšys su pagrindinėmis žmogaus teisėmis, kurias privalo užtikrinti vietos, regionų, nacionalinės ir Europos valdžios institucijos, vadovaudamosi subsidiarumo ir proporcingumo principais, numatančiais, kad Komisija neturėtų imtis daugiau veiksmų negu būtina Sutartyje nustatytiems tikslams įgyvendinti.

2.3 Kadangi nustatytos kainos ne visada atspindi su šiomis paslaugomis susijusias sąnaudas ar sąnaudas, susidarančias dėl pasiūlos ir paklausos santykio, šios paslaugos gali būti teikiamos už visiems prieinamą kainą tik tuo atveju, jei sąnaudų dalį finansuoja valdžios institucijos.

2.4 Valdžios institucijos turi užtikrinti ne tik VSSP finansavimą, bet ir socialinių tarnybų veikimą ir aukštą jų darbo kokybę atsižvelgiant į dalyvių kompetenciją.

2.5 Be to, visuotinės svarbos socialinės paslaugos, kaip ir visos visuotinės svarbos paslaugos, yra ne tik reikšmingas ekonominės ir socialinės sanglaudos veiksnys, jos labai prisideda prie Europos ekonomikos konkurencingumo didinimo ir yra darbo vietų kūrimo šaltinis vietos lygiu.

2.6 Socialines paslaugas teikia labai įvairios įstaigos: senelių namai, žmonių su negalia globos įstaigos, apgyvendinimo centrai skurstantiems žmonėms, vaikų namai, pagalbos šeiminių smurtą patyrusioms moterims įstaigos, imigrantų ir pabėgėlių apgyvendinimo įstaigos, slaugos namai, pagyvenusių žmonių priežiūros namai, organizacijos, aprūpinančios socialiniu būstu ar besirūpinančios jaunimo socialine apsauga, socialine ir švietimo veikla užsiimančios organizacijos, mokyklų bendrabučiai, dienos centrai, vaikų lopšeliai ir darželiai, medicinos ir socialiniai, sveikatos, reabilitacijos ir profesinio mokymo centrai, įskaitant ir priežiūros paslaugas namuose ir šeimoje.

2.7 Visose valstybėse narėse šias paslaugas teikia įvairių statusą turintys paslaugų teikėjai, kurių didelę dalį sudaro pelno nesiekiančios socialinės ir kooperatinės organizacijos (asociacijos, savidraudos draugijos, kooperatyvai ir fondai), įvairios valstybinės, labdaros, filantropinės, religinės, privačios ir kt. organizacijos. Šių tarnybų veiklą reguliuoja valdžios institucijų nustatytos reguliavimo ir finansavimo sistemos.

3. Komisijos pasiūlymas

3.1 Komisija, įgyvendindama Bendrijos Lisabonos programą, 2006 m. balandžio 26 d. pateikė komunikatą dėl visuotinės svarbos socialinių paslaugų, kuris yra altosios knygos dėl visuotinės svarbos paslaugų (COM(2004) 374 final) ir 2006 m. vasario 16 d. balsavimo rezultatų Europos Parlamente dėl direktyvos dėl paslaugų vidaus rinkoje tęsinys.

3.2 Komunikate, kurio tikslas interpretuoti ir suteikti daugiau teisinio aiškumo, kalbama tik apie socialines paslaugas (išskyrus

sveikatos apsaugos paslaugas, kurioms 2007 m. bus skirta atskira iniciatyva) ir artimiausiu metu nenumatoma jokia teisinė iniciatyva šioje srityje. Komisija, atsižvelgdama į vykstančias atviras konsultacijas su visais suinteresuotais dalyviais, nagrinės ir spręs dėl būtinybės ir teisinės galimybės pateikti teisės akto pasiūlymą dėl ataskaitų dėl socialinių paslaugų teikimo du kartus per metus ir tyrimo, kuris šiuo metu atliekamas rengiant pirmąją tokio pobūdžio ataskaitą 2007 m.

3.3 Šį komunikatą reikėtų vertinti atsižvelgiant į EB Sutarties 16 straipsnyje nustatytą Bendrijos ir valstybių narių bendrą atsakomybę už bendrus ekonominius interesus tenkinančias paslaugas.

3.4 Komunikate VSSP skirstomos į dvi grupes: įstatymais nustatytos ir papildomos socialinės apsaugos sistemos ir kitos esminės, tiesiogiai asmeniui teikiamos paslaugos, pavyzdžiui, pagalba asmenims, kuriuos ištiko asmeninės problemos arba kurie atsidūrė kritinėje situacijoje, visiškas integravimas į visuomenę, asmenų, turinčių ilgalaikių sveikatos arba su negalia susijusių problemų, integravimas, socialinio būsto suteikimas.

3.5 Visoms šioms socialinėms paslaugoms būdingos šios savybės: solidarumas, įvairiapusiškumas ir atsižvelgimas į kiekvieno paslaugos naudotojo asmeninius poreikius, pelno nesiekimas, savanoriška ir neatlygintina veikla, kultūros tradicijų puoselėjimas ir asimetrinis paslaugų teikėjo ir gavėjo santykis.

3.6 Komisijos nuomone, socialinių paslaugų modernizavimas yra viena svarbiausių problemų, su kuria susiduria šiandienos Europa. Komisija pripažįsta, kad socialinės paslaugos yra Europos socialinio modelio sudėtinė dalis ir, nors teisiniu požiūriu socialinės paslaugos nėra atskira visuotinės svarbos paslaugų kategorija, jos užima ypatingą vietą, kadangi yra Europos visuomenės ir ekonomikos pagrindas.

3.7 Komisija teigia, kad šiuo metu sparčiai besiplečiantis sektorius modernizuojamas siekiant sumažinti įtampą tarp socialinių paslaugų universalumo, kokybės ir finansinės padėties tvarumo. Socialinėms paslaugoms, kurias iki šiol tiesiogiai administruoja valdžios institucijos, nuo šiol vis dažniau taikomos vidaus rinką ir konkurenciją reglamentuojančios Bendrijos taisyklės.

3.8 Komisija pripažįsta, kad visuotinės svarbos socialinių paslaugų teisinė padėtis konkurencijos taisyklių atžvilgiu viešiesiems ir privatiesiems paslaugų teikėjams socialinėje srityje yra netikrumo šaltinis. Komisija tvirtina, kad siekia sumažinti šio netikrumo poveikį arba jį išaiškinti, tačiau jai nepavyksta visiškai išspręsti šios problemos.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Baltojoje knygoje dėl visuotinės svarbos paslaugų Komisija numatė, kad 2005 m. paskelbs komunikatą dėl visuotinės svarbos socialinių paslaugų. Pagal minėtą baltąją knygą visuotinės svarbos socialinės paslaugos — tai sveikatos, ilgalaikės priežiūros, socialinės apsaugos, užimtumo ir socialinio būsto paslaugos.

4.2 Šiais laikais, kuomet neaiški ekonomikos augimo ir darbo vietų ateitis ir didėja atotrūkis tarp turtingiausių ir skurstančių gyventojų bei tarp turtingiausių ir neturtingiausių Sąjungos regionų, nepaisant Bendrijos ar nacionalinių kovos su skurdu ir atskirtimi programų, visuotinės svarbos socialinių paslaugų poreikis vis auga, juo labiau, kad ir demografiniai pokyčiai lemia naujus poreikius.

4.3 Taigi, EESRK gali tik pasidžiaugti Komisijos komunikatu, atspindinčiu socialinių paslaugų svarbą piliečiams, ypatingą vaidmenį, kurį šios paslaugos atlieka kaip Europos socialinio modelio sudėtinė dalis, ir specifinių visuotinės svarbos socialinių ir sveikatos apsaugos paslaugų ypatybių sistemingo apibrėžimo naudą, kad būtų išaiškinta jų veikimui ir, kalbant Komisijos terminais, „modernizavimui“ būtina norminė bazė. Tačiau EESRK labiau norėtų kalbėti ne apie modernizavimą, o apie kokybės ir veiksmingumo gerinimą.

4.4 Iš tiesų, svarbiausia yra ne tai, kad reikėtų laikytis vienos ar kitokios tendencijos, nesvarbu, kokio pobūdžio ji bebūtų, ar modernizavimą sieti su paslaugų perkėlimu iš valstybinio sektoriaus į privatų sektorių, kaip tai daro Komisija (¹). Svarbiausia yra pagalvoti, kaip būtų galima reguliariai pritaikyti paslaugas piliečių ir vietos bei regionų valdžios institucijų socialiniams poreikiams bei techninę ir ekonominę pažangą derinti su išskylančiais naujais visuotinės svarbos tikslais.

4.5 EESRK apgailestauja, kad Komisija, priešingai nei buvo skelbusi, į komunikatą neįtraukė sveikatos paslaugų, nors socialinių ir sveikatos paslaugų sąveika ir sinergija yra labai didelė. Klausimas, koks yra ryšys tarp sveikatos paslaugų ir kitų susijusių paslaugų, pavyzdžiui, socialinių ir ilgalaikės priežiūros paslaugų?, kurį Komisija iškelia 2006 m. rugsėjo 26 d. konsultacijoje, yra susijęs su Bendrijos veiksmais sveikatos paslaugų srityje. Į šį klausimą Komisija paprašė atsakyti iki 2007 m. sausio 31 d., nors jį turėjo iškelti prieš nusprendžiant parengti komunikatą, skirtą vien tik socialinėms paslaugoms.

4.6 Kadangi nėra aiškinamojo rašto, šis darbas liko nesu-
prastas, juo labiau, kad sąrašė, kokias paslaugas reikia laikyti socialinėmis paslaugomis, Komisija daugiausia išvardija veiksmus, skirtus integruoti žmones, turinčius su sveikata susijusių ilgalaikių poreikių.

4.7 Iki šiol sveikatos paslaugos, skirtos užtikrinti visiems gyventojams galimybę naudotis kokybiškais paslaugomis, visada buvo laikomos socialinės politikos priemonėmis, teikiama-
momis remiantis solidarumo principu, lygiai taip, kaip ir prie asmeninių poreikių pritaikytos socialinės pagalbos paslaugos.

(¹) COM(2006) 177 final, 2.1 punktą, 3 įtrauka.

5. Konkrečios pastabos

5.1 Visuotinės svarbos socialinių paslaugų apibūdinimas

5.1.1 Atsižvelgdamas į 4.5 punkte pateiktas pastabas EESRK pritaria visuotinės svarbos socialinių paslaugų ypatybių apibūdinimui, kurį Komisija siūlo aptariamame komunikate. Apibūdinimas yra platus ir atviras, paliekantis galimybę atsižvelgti į būsimus pasikeitimus šiame sektoriuje.

5.1.2 EESRK palankiai vertina tai, kad komunikate nurodomas ypatingas šių paslaugų vaidmuo asmeniui užtikrinant jo pagrindines teises, o tai pabrėžia socialinių paslaugų svarbą ir pagrindžia jų reikalingumą.

5.1.3 Tačiau komunikate, apibūdinant bendras pagrindines taikymo sąlygas, apsiribojama labiausiai paplitusiais atvejais. EESRK norėtų pabrėžti, kad kiekvienoje valstybėje narėje veikia skirtingos sistemos; kategorijų išvardijimas (dalies ar visos socialinės užduoties pavidimas, viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystė) ne visada atspindi šiuos skirtumus ir įvairovę. Todėl EESRK pritaria ketinimams surengti viešas konsultacijas, nes tai yra geras būdas gauti daugiau informacijos apie socialinių tarnybų veiklą ir jų darbo metodus.

5.2 EB vidaus rinka ir konkurencijos taisyklės

5.2.1 EB steigimo sutartimi pripažįstama valstybių narių laisvė apibrėžti visuotinės svarbos užduotis ir nustatyti iš jų kylančius organizavimo principus paslaugų teikėjams, kuriems pavesta tas užduotis vykdyti.

5.2.2 Tačiau, naudojantis šia laisve (kuri turi būti įgyvendinama skaidriai, nepiktnaudžiaujant visuotinės svarbos koncepcija), valstybės narės turi atsižvelgti į Bendrijos teisę ir privalo, pavyzdžiui, laikytis nediskriminavimo principo ir Bendrijos viešųjų pirkimų ir koncesijų teisės nuostatų organizuojant viešąsias paslaugas, įskaitant ir socialines paslaugas.

5.2.3 Be to, kai kalbama apie paslaugas, kurios laikomos ekonominio pobūdžio paslaugomis, taip pat reikia užtikrinti, kad jų organizavimo tvarka būtų suderinta su kitomis Bendrijos teisės sritimis (pvz., laisve teikti paslaugas, įsisteigimo laisve ir konkurencijos teise).

5.2.4 Pagal Bendrijos teismų praktiką beveik visos teikiamos socialinės paslaugos, išskyrus solidarumu grindžiamas socialinės apsaugos sistemas, gali būti laikomos ekonomine veikla.

5.2.5 Dėl Teisingumo Teismo vartojamos plačios ekonominės veiklos apibrėžties, kuriai pritaria Europos Sąjungos institucijos (²), Bendrijos konkurencijos ir vidaus rinkos taisyklės (valstybės pagalba, laisvė teikti paslaugas, įsisteigimo teisė, „viešųjų

(²) 2000 m. komunikate Europos Komisija būtent taip ir rašo, kad, vadovaujantis Teisingumo Teismo praktika, daugumai veiksmų, vykdomų įstaigų, kurių pagrindinės funkcijos yra socialinio pobūdžio, kurios už tuos veiksmus negauna pelno ir nesiekia vykdyti gamybinę ar prekybinę veiklą, nebus taikomos Bendrijos konkurencijos ir vidaus rinkos taisyklės (30 punktą). 2006 m. balandžio 26 d. komunikate teigiama priešingai, kad „beveik visos socialinėje srityje teikiamos paslaugos gali būti laikomos „ekonomine veikla“, kaip apibrėžta EB sutarties 43 ir 49 straipsniuose“. Taip pat žr. EESRK nuomonę dėl privačių socialinių paslaugų nesiekiant pelno teikiant visuotinės svarbos paslaugas Europoje —OL C 311, 2001 11 7, p. 33.

pirkimų“ direktyva) bei antrinės teisės aktai yra vis dažniau taikomi visuotinės svarbos socialinėms paslaugoms, dėl to kyla vis daugiau neaiškumų valdžios institucijoms, paslaugų teikėjams ir jų gavėjams. Jei padėtis nesikeistų, pakistų VVSP tikslai, sudarantys „Europos socialinio modelio“ pagrindą.

5.2.6 Bendrijos visuotinės svarbos ekonominių paslaugų pagrindiniai tikslai ir principai atspindi logiką, daugiausia pagrįstą ekonominių pasiekimų rodikliais. Ji skiriasi nuo visuotinės svarbos socialinėms paslaugoms taikomos logikos, todėl nėra tinkama ir tokia forma socialinėms paslaugoms Europos Sąjungoje realiai netaikoma.

5.2.7 Kaip EESRK jau minėjo nuomonėje dėl visuotinės svarbos paslaugų atėties (EESRK 976/2006), skirtumas tarp ekonominio ir neekonominio paslaugų pobūdžio yra neaiškus. Beveik visos visuotinės svarbos paslaugos, ir tos, kurios teikiamos nesiekiant pelno ar savanoriškai, suteikia tam tikros ekonominės naudos, net jeigu joms ir netaikoma konkurencijos teisė. Be to, ta pati paslauga gali būti ekonominė ir neekonominė. Paslauga gali būti ekonominio pobūdžio, tačiau rinkoje ji nebūtinai turi būti teikiama vadovaujantis visuotinės svarbos paslaugas reguliuojančiais principais ir logika.

5.2.8 Taigi, Teisingumo Teismo praktikoje ekonominės veiklos sąvoka yra labai plati, kadangi ja vadovaujantis ekonomine veikla laikoma tokia veikla, kai įmonė tam tikroje rinkoje teikia prekes ar paslaugas neatsižvelgiant į jos juridinį statusą ar finansavimo būdą (Höfner ir Else sprendimas, 1991 m., Pavlov sprendimas, 2000 m.), ir ši sąvoka nepriklauso nuo to, ar paslaugų teikėjas siekia pelno (Ambulanz Glöckner sprendimas, 2001 m.).

5.2.9 EB Teisingumo Teismas ir Europos Komisija vis daugiau dėmesio skiria visuotinės svarbos paslaugų ekonominiam pobūdžiui, tačiau nepakankamai pripažįsta šių paslaugų visuotinės svarbos paskirtį ir per mažai užtikrina saugumą, o tai sukelia teisinį netikrumą paslaugų teikėjams ir gavėjams. Taigi kalbama ne apie visuotinę svarbą, o pelno svarbą. Todėl reikia ieškoti skirtumo ne tarp ekonominio ir neekonominio paslaugos pobūdžio, o „tarp pelno siekiančių“ ir „pelno nesiekiančių“ paslaugų.

6. Stabilus ir skaidrus teisinis pagrindas

6.1 EESRK abejoja, ar Sutartis, ypač laikantis 86 straipsnio 2 dalies nuostatų, taikoma pakankamai lanksčiai, kaip teigia Komisija, tais atvejais, kai reikia pripažinti visuotinės svarbos užduotims būdingas konkrečias savybes, siekiant panaikinti teisinį netikrumą ir užtikrinti socialines paslaugas visiems. Taip pat yra ir su atviruoju koordinavimo metodu.

6.2 Visos visuotinės svarbos paslaugos, įskaitant ir visuotinės svarbos socialines paslaugas, padeda įgyvendinti Bendrijos tikslus, apibrėžtus Sutarties 2 ir 3 straipsniuose, visų pirma siekiant aukšto socialinės apsaugos lygio, gerinant gyvenimo kokybę, kuriant geresnę sveikatos apsaugą ir stiprinant ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą.

6.3 Taigi Sąjunga, būdama atsakinga už šių tikslų įgyvendinimą, taip pat yra atsakinga už pasirenkamas tikslų įgyvendinimo priemones, kurios, kai kalbama apie pagrindines teises ir socialinę sanglaudą, yra visuotinės ekonominės ir neekonominės svarbos paslaugos. Sąjunga, laikydama subsidiarumo ir proporcingumo principų bei remdamasi bendrais įgaliojimais su valstybėmis narėmis, turi rūpintis ir prisidėti, kad VSP būtų veiksmingos ir prieinamos, įperkamos ir geros kokybės visiems.

6.4 Kadangi taip sunku išsamiai apibrėžti visuotinės svarbos paslaugas ir visuotinės ekonominės svarbos paslaugas ir rizikinga vartoti siaurą sąvokos apibrėžtį, reikėtų nebeskirti ekonominių ir neekonominių paslaugų, o sutelkti dėmesį į ypatingą nagrinėjamų paslaugų užduotį ir į joms keliamus reikalavimus (su viešąja paslauga susiję išpareigojimai), kurie yra būtini jų funkcijoms atlikti ir kurie turėtų būti aiškiai apibrėžti.

6.5 Be to, įgyvendinant reikalingas taisykles, turi būti atsižvelgiama į kiekvienos valstybės narės ypatybes, kadangi gali būti daugybė įvairiausių situacijų, nacionalinių ar vietos taisyklių ir praktikos pavyzdžių, valdžios institucijų ir administratorių išpareigojimų.

6.6 Tad nereikėtų klausti, kokios paslaugos yra ekonominio ar neekonominio pobūdžio, o kurioms paslaugoms taikomos konkurencijos ir vidaus rinkos taisyklės ir kurioms dėl visuotinės svarbos, socialinės, teritorinės ir ekonominės sanglaudos priežasčių, vadovaujantis subsidiarumo principu, Bendrijos (Europos visuotinės svarbos paslaugoms), nacionalinės, regionų ar vietos valdžios institucijos turėtų daryti išimtį.

6.7 Todėl reikėtų, kaip EESRK (?) to prašo jau daugelį metų, Bendrijos lygiu apibrėžti visuotinės svarbos paslaugų bendras gaires ir bendrus standartus (visų pirma valdymo ir finansavimo formoms, Bendrijos veiklos principams ir riboms, nepriklausomam rezultatų vertinimui, vartotojų ir naudotojų teisėms, minimaliam viešųjų paslaugų užduočių ir išpareigojimų lygiui), kurie turėtų būti nustatyti visoms visuotinės svarbos paslaugoms, įskaitant ir visuotinės svarbos socialines paslaugas. Visa tai turėtų būti numatyta pagrindų direktyvoje, kuri turėtų būti priimta pagal bendro sprendimo procedūrą ir galėtų sudaryti Bendrijos sistemą, pritaikytą prie paslaugų ypatybių, ir papildytų paslaugų direktyvą.

(?) EESRK tiriamoji nuomonė dėl visuotinės svarbos paslaugų — OL C 241, 2002 10 7, p. 119.

EESRK nuomonė dėl žaliosios knygos dėl visuotinės svarbos paslaugų — OL C 80, 2004 3 30, p. 66.

EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui — Baltoji knyga dėl visuotinės svarbos paslaugų — OL C 221, 2005 9 8, p. 17.

EESRK nuomonė savo iniciatyva dėl visuotinės svarbos paslaugų atėties — OLC 309, 2006 12 16, p. 135.

6.8 Siekiant visuotinės svarbos užduotis vykdyti nepiktinaudžiaujant, nediskriminuojant ir skaidriai, valstybės narės turėtų nustatyti šių paslaugų visuotinės svarbos ir socialinės, teritorinės bei ekonominės sanglaudos pagrindą oficialiame įgaliojimo teisės akte ar panašiam dokumente bei patvirtinimo taisyklėse, kurie parodytų, kokią užduotį kompetentinga valstybės narės institucija patiki paslaugų teikėjams vykdant VSP, ir nustatytų jų teises ir pareigas nepažeidžiant reglamentuose numatytos galimybės paslaugų teikėjams imtis iniciatyvos.

6.9 Tokiame dokumente (teisės akto, sutarties, susitarimo, sprendimo ar kt. forma) visų pirma galėtų būti patikslinta:

- konkrečios visuotinės svarbos užduoties pobūdis, susiję reikalavimai ir įsipareigojimai, įskaitant ir kainų nustatymą, nuostatos paslaugų tęstinumui užtikrinti ir priemonės galimam paslaugų teikimo nutraukimui išvengti;
- oficialaus dokumento rengimo ir, prireikus, jo dalinio pakeitimo taisyklės;
- leidimų išdavimo tvarka ir reikalinga profesinė kvalifikacija;
- finansavimo formos ir kriterijai, kuriais remiantis turi būti skaičiuojamos kompensacijos už išlaidas, patirtas vykdant konkrečią užduotį;
- VSP vykdymo vertinimo nuostatos.

6.10 EESRK rekomenduoja priimti konkretų, visoms visuotinės svarbos socialinėms ir sveikatos paslaugoms taikytiną teisinį pagrindą, kuris pagrindų direktyvos dėl visų visuotinės svarbos paslaugų forma atspindėtų visuotinį požiūrį. Tai turėtų padėti užtikrinti visuotinės svarbos socialinių paslaugų teisinį stabilumą ir reikiamą skaidrumą Bendrijos lygiu, griežtai laikantis subsidiarumo principo ir visų pirma atsižvelgiant į vietos ir regionų valdžios institucijų įgaliojimus nustatant šių paslaugų paskirtį, jas administruojant ir finansuojant. Šios teisinės sistemos principais turėtų būti grindžiama ES pozicija tarptautinėse prekybos derybose.

2007 m. kovo 15 d., Briuselis

7. Vertinimas

7.1 Baltojoje knygoje dėl visuotinės svarbos paslaugų ypatingas dėmesys buvo skiriamas privalomam visuotinės svarbos socialinių paslaugų vertinimui taikant mechanizmą, kuris būtų patikslintas kitame komunikate.

7.2 Siekiant paskatinti paslaugų teikėjus ir Europos institucijas keistis informacija, Komisija siūlo tolesnio darbo ir dialogo procedūrą, pagal kurią du kartus per metus būtų teikiamos ataskaitos.

7.3 EESRK primena savo pasiūlymą įsteigti nepriklausomą stebėsenos centrą, kuris vertintų visuotinės ekonominės ir neekonominės svarbos paslaugas ir kurį sudarytų Europos Parlamento bei Regionų komiteto atstovai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto organizuotos pilietinės visuomenės atstovai.

7.4 Nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu valdžios institucijos turi pakviesti visus socialinių paslaugų dalyvius — socialinių paslaugų teikėjus ir gavėjus, socialinius partnerius, socialinės ekonomikos, kovos su atskirtimi įstaigas ir kt. — reguliuoti visuotinės svarbos socialines paslaugas visuose etapuose, t. y., jas organizuojant, nustatant ir prižiūrint išlaidų veiksmingumą bei taikant kokybės standartus.

7.5 Stebėsenos centre būtų įsteigtas priežiūros komitetas, kuris nustatys vertinimo tikslus ir reikalavimus, parinks tarnybas, kurios atliks tyrimus, išnagrinės ir pateiks nuomonę apie ataskaitas. Mokslinė konsultavimo taryba padės priežiūros komitetui išanalizuoti pasirinktą metodologiją ir pateiks rekomendacijas. Priežiūros komitetas sieks, kad vertinimo ataskaitos būtų viešai pristatytos ir aptartos su kitais suinteresuotaisiais subjektais visose valstybėse narėse. Todėl vertinimo ataskaitos turi būti skelbiamos visomis ES darbo kalbomis.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

PRIEDAS

Svarstyimo metu atmesti šie, mažiausiai ketvirtadalį balsų surinę, pakeitimai:

1.3 punktas

Pakeisti taip:

„Taigi EESRK mano, kad užuot be reikalo svarščius ir vertinus, ar visuotinės svarbos paslauga yra ekonominė ar neekonominė, reikia nagrinėti paslaugos pobūdį, paskirtį, tikslus ir nustatyti kurioms paslaugoms taikomos konkurencijos ir vidaus rinkos taisyklės, o kurioms dėl visuotinės svarbos, socialinės, teritorinės ir ekonominės sąnaudų priežasčių, vadovaujantis subsidiarumo principu, Bendrijos, nacionalinės, regionų ir vietos valdžios institucijos turi daryti išimtį. Paslaugoms negalima netaikyti konkurencijos ir vidaus rinkos taisyklių nenusižengiant pačiam principui. Konkurencija, kuri tam ir yra skirta, kad būtų lengviau sukurti rinkos ekonomikos taisyklėmis paremtą vidaus rinką, ir kurią reguliuoja antimonopolinės taisyklės, yra esminė demokratinė teisė; ji apriboja ne tik valstybės galią, bet ir, svarbiausia, piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi rinkoje ir gina vartotojų teises. Be to, ES konkurencijos ir vidaus rinkos taisyklės sudaro VSSP galimybę prisitaikyti, kadangi jų pobūdis nėra komercinis. Garantuoti visuotinę teisę į socialines paslaugas yra labai svarbu.“

Paaiškinimas

Kaip buvo pabrėžta daugelyje nuomonės vietų, ypač 6.5 dalyje, visuotinės svarbos socialinėms paslaugoms būdingos skirtingos istorinės tradicijos, didelė aplinkybių, taisyklių bei vietos, regioninių ar nacionalinių praktikų įvairovė. Todėl Darbdavių grupė, pritarė Europos Parlamento požiūriui, laiko, kad būtų tinkamiausia, jei Bendrija priimtų rekomendacijas arba gaires, kuriose būtų visiškai laikomasi pagrindinių subsidiarumo ir proporcingumo principų: ES privaloma teisinė bazė, reglamentuojanti visuotinės svarbos socialines paslaugas nustatytų visiems vienodas taisykles, kurios paprasčiausiai nesiderintų su VSSP. Direktyva, kuri, aišku, remtųsi mažiausiu bendravardikliu, nesuteiktų jokių paslaugų kokybės ar prieinamumo garantijų ir neprisidėtų prie vidaus rinkos plėtojimo. Priešingai, rekomendacijos leistų išaiškinti su šiomis paslaugomis susijusius išpareigojimus, į kuriuos reikia atsižvelgti įgyvendinant 2006 m. gruodžio 12 d. Parlamento ir Tarybos priimtą Paslaugų direktyvą 2006/123/EB.

Balsavimo rezultatai

Už 82

Prieš 91

Susilaikė 12

1.4 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

„Todėl reikėtų Bendrijos lygiu apibrėžti bendras gaires, bendrus standartus bendrus principus, bendras vertybes, kurie turėtų būti nustatyti visoms visuotinės svarbos paslaugoms (ekonominėms ir neekonominėms), įskaitant ir visuotinės svarbos socialines paslaugas. Visa tai turėtų būti numatyta pagrindų direktyvoje, kuri turėtų būti priimta Bendrijos rekomendacijose arba gairėse, kurios turėtų būti priimtos pagal bendro sprendimo procedūrą ir galėtų nustatyti Bendrijos sistemą, pritaikytą prie konkrečių VSSP savybių.“

Paaiškinimas

Kaip buvo pabrėžta daugelyje nuomonės vietų, ypač 6.5 dalyje, visuotinės svarbos socialinėms paslaugoms būdingos skirtingos istorinės tradicijos, didelė aplinkybių, taisyklių bei vietos, regioninių ar nacionalinių praktikų įvairovė. Todėl Darbdavių grupė, pritarė Europos Parlamento požiūriui, laiko, kad būtų tinkamiausia, jei Bendrija priimtų rekomendacijas arba gaires, kuriose būtų visiškai laikomasi pagrindinių subsidiarumo ir proporcingumo principų: ES privaloma teisinė bazė, reglamentuojanti visuotinės svarbos socialines paslaugas nustatytų visiems vienodas taisykles, kurios paprasčiausiai nesiderintų su VSSP. Direktyva, kuri, aišku, remtųsi mažiausiu bendravardikliu, nesuteiktų jokių paslaugų kokybės ar prieinamumo garantijų ir neprisidėtų prie vidaus rinkos plėtojimo. Priešingai, rekomendacijos leistų išaiškinti su šiomis paslaugomis susijusius išpareigojimus, į kuriuos reikia atsižvelgti įgyvendinant 2006 m. gruodžio 12 d. Parlamento ir Tarybos priimtą Paslaugų direktyvą 2006/123/EB.

Balsavimo rezultatai

Už 81

Prieš 94

Susilaikė 10

1.6 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

„Todėl, kalbėdamas apie VSSP įvertinimą, EESRK primena ~~savo pasiūlymą įsteigti nepriklausomą stebėsenos centrą, kuris vertintų visuotinės ekonominės ir neekonominės svarbos paslaugas savo išpareigojimą dėl vertinimo principo ir siūlo vykdyti Komisijos siūlomą tvarką sukuriant neformalų tinklą, kurį sudarytų Europos Parlamento bei Regionų komiteto atstovai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto organizuotos pilietinės visuomenės atstovai. Nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu valdžios institucijos turi pakviesti visus socialinių paslaugų dalyvius — socialinių paslaugų teikėjus ir gavėjus, socialinius partnerius, socialinės ekonomikos, kovos su atskirtimi įstaigas ir kt. — reguliuoti visuotinės svarbos socialines paslaugas.“~~

Paaiškinimas

Kaip buvo pabrėžta daugelyje nuomonės vietų, ypač 6.5 dalyje, visuotinės svarbos socialinėms paslaugoms būdingos skirtingos istorinės tradicijos, didelė aplinkybių, taisyklių bei vietos, regioninių ar nacionalinių praktikų įvairovė. Todėl Darbdavių grupė, pritarė Europos Parlamento požiūriui, laiko, kad būtų tinkamiausia, jei Bendrija priimtų rekomendacijas arba gaires, kuriose būtų visiškai laikomasi pagrindinių subsidarumo ir proporcingumo principų: ES privaloma teisinė bazė, reglamentuojanti visuotinės svarbos socialines paslaugas nustatytą visiems vienodas taisykles, kurios paprasčiausiai nesiderintų su VSSP. Direktyva, kuri, aišku, remtųsi mažiausiu bendravardikliu, nesuteiktų jokių paslaugų kokybės ar prienamumo garantijų ir neprisidėtų prie vidaus rinkos plėtojimo. Priešingai, rekomendacijos leistų išaiškinti su šiomis paslaugomis susijusius išpareigojimus, į kuriuos reikia atsižvelgti įgyvendinant 2006 m. gruodžio 12 d. Parlamento ir Tarybos priimtą Paslaugų direktyvą 2006/123/EB.

Balsavimo rezultatai

Už 85

Prieš 93

Susilaikė 11

6.7 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

„Todėl reiktų, kaip EESRK to prašo jau daugelį metų, Bendrijos lygiu apibrėžti visuotinės svarbos paslaugų bendras gaires ir bendrus standartus (visų pirma valdymo ir finansavimo formoms, Bendrijos veiklos principams ir riboms, nepriklausomam rezultatų vertinimui, vartotojų ir naudotojų teisėms, minimaliam viešųjų paslaugų užduočių ir išpareigojimų lygiui), kurie turėtų būti nustatyti visoms visuotinės svarbos paslaugoms, įskaitant ir visuotinės svarbos socialines paslaugas. Visa tai turėtų būti numatyta ~~Bendrijos rekomendacijose arba gairėse, kuri turėtų būti priimta bendro sprendimo procedūra, ir galėtų sudaryti Bendrijos sistemą, pritaikytą paslaugų ypatybėms, kad papildytų paslaugų direktyvą.“~~

Paaiškinimas

Kaip buvo pabrėžta daugelyje nuomonės vietų, ypač 6.5 dalyje, visuotinės svarbos socialinėms paslaugoms būdingos skirtingos istorinės tradicijos, didelė aplinkybių, taisyklių bei vietos, regioninių ar nacionalinių praktikų įvairovė. Todėl Darbdavių grupė, pritarė Europos Parlamento požiūriui, laiko, kad būtų tinkamiausia, jei Bendrija priimtų rekomendacijas arba gaires, kuriose būtų visiškai laikomasi pagrindinių subsidarumo ir proporcingumo principų: ES privaloma teisinė bazė, reglamentuojanti visuotinės svarbos socialines paslaugas nustatytą visiems vienodas taisykles, kurios paprasčiausiai nesiderintų su VSSP. Direktyva, kuri, aišku, remtųsi mažiausiu bendravardikliu, nesuteiktų jokių paslaugų kokybės ar prienamumo garantijų ir neprisidėtų prie vidaus rinkos plėtojimo. Priešingai, rekomendacijos leistų išaiškinti su šiomis paslaugomis susijusius išpareigojimus, į kuriuos reikia atsižvelgti įgyvendinant 2006 m. gruodžio 12 d. Parlamento ir Tarybos priimtą Paslaugų direktyvą 2006/123/EB.

Balsavimo rezultatai

Už 84

Prieš 99

Susilaikė 7

6.10 punktas

Papildyti taip:

„EESRK rekomenduoja priimti Bendrijos rekomendacijas arba gaires konkrety, visoms visuotinės svarbos socialinėms ir sveikatos paslaugoms taikytiną teisinį pagrindą, kuris pagrindu direktyvos dėl visuotinės svarbos paslaugų forma atspindėtų visuotinį požiūrį. Tai turėtų padėti užtikrinti visuotinės svarbos socialinių paslaugų teisinį stabilumą ir reikiamą skaidrumą Bendrijos lygiu, griežtai laikantis subsidiarumo principo ir visų pirma atsižvelgiant į vietos ir regionų valdžios institucijų įgaliojimus nustatant šių paslaugų paskirtį, jas administruojant ir finansuojant. Šios teisinės sistemos šiose rekomendacijose arba gairėse numatytais principais turėtų būti grindžiama ES pozicija tarptautinėse prekybos derybose.“

Paiškinimas

Kaip buvo pabrėžta daugelyje nuomonės vietų, ypač 6.5 dalyje, visuotinės svarbos socialinėms paslaugoms būdingos skirtingos istorinės tradicijos, didelė aplinkybių, taisyklių bei vietos, regioninių ar nacionalinių praktikų įvairovė. Todėl Darbdavių grupė, pritarė Europos Parlamento požiūriui, laiko, kad būtų tinkamiausia, jei Bendrija priimtų rekomendacijas arba gaires, kuriose būtų visiškai laikomasi pagrindinių subsidiarumo ir proporcingumo principų: ES privaloma teisinė bazė, reglamentuojanti visuotinės svarbos socialines paslaugas nustatytą visiems vienodas taisykles, kurios paprasčiausiai nesiderintų su VSSP. Direktyva, kuri, aišku, remtųsi mažiausiu bendravardikliu, nesuteiktų tokių paslaugų kokybės ar prieinamumo garantijų ir neprisidėtų prie vidaus rinkos plėtojimo. Priešingai, rekomendacijos leistų išaiškinti su šiomis paslaugomis susijusius išpareigojimus, į kuriuos reikia atsižvelgti įgyvendinant 2006 m. gruodžio 12 d. Parlamento ir Tarybos priimtą Paslaugų direktyvą 2006/123/EB.

Balsavimo rezultatai

Už 78

Prieš 97

Susilaikė 10

7.3, 7.4 ir 7.5 punktai

Iš dalies pakeisti taip:

„EESRK primena savo pasiūlymą įsteigti nepriklausomą stebėsenos centrą, kuris vertintų visuotinės ekonominės ir neekonominės svarbos paslaugas ir kurių sudarytų Europos Parlamento bei Regionų komiteto atstovai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto organizuotos pilietinės visuomenės atstovai.“

Nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu valdžios institucijos turi pakviesti visus socialinių paslaugų dalyvius — paslaugų teikėjus ir gavėjus, socialinius partnerius, socialinės ekonomikos, kovos su atskirtimi įstaigas ir kt. — reguliuoti visuotinės svarbos socialines paslaugas visuose etapuose, t. y., jas organizuojant, nustatant ir prižiūrint išlaidų veiksmingumą bei taikant kokybės standartus.

Stebėsenos centre būtų įsteigtas priežiūros komitetas, kuris nustatytų vertinimo tikslus ir reikalavimus, parinks tarnybas, kurios atliks tyrimus, išnagrinės ir pateiks nuomonę apie ataskaitas. Mokslinė konsultavimo taryba padės priežiūros komitetui išanalizuoti pasirinktą metodologiją ir pateiks rekomendacijas. Priežiūros komitetas sieks, kad vertinimo ataskaitos būtų viešai pristatytos ir aptartos su kitais suinteresuotaisiais subjektais visose valstybėse narėse. Todėl vertinimo ataskaitos turi būti skelbiamos visomis ES darbo kalbomis.

EESRK siūlo vykdyti Komisijos siūlomą tvarką sukuriant neformalų tinklą. EESRK turėtų aktyviai dalyvauti šio tinklo, kurių sudarytų socialiniai partneriai ir kitos pilietinės visuomenės organizacijos, veikloje. Turėtų būti skatinama keistis patirtimi ir informacija apie geros praktikos pavyzdžius, pasinaudojant interneto forumu.“

Paaiškinimas

Darbdavių grupė pritaria, kad reikia skatinti keistis informacija ir įvertinti visuotinės svarbos paslaugas, tačiau nepritaria pasiūlymui kurti dar vieną gremėzdišką biurokratinę procedūrą, t.y. steigti nepriklausomą stebėsenos centrą.

Balsavimo rezultatai

Už 88

Prieš 99

Susilaikė 5
